

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «КОНСТИТУЦІЙНЕ ПРАВО ТА КОНСТИТУЦІЙНИЙ ПРОЦЕС»

Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський)
Освітня програма	Право
Заняття:	II семестр
Лекції	3 години на тиждень
Семінарські	2 години на тиждень
Кількість кредитів	6 кредитів ЄКТС (180 годин)
Мова викладання	Українська

Інформація про викладача

Прізвище, ім'я, по батькові	Кравець Марина Олександрівна
Науковий ступінь	Кандидат юридичних наук
Вчене звання	Доцент
Посада	Доцент кафедри публічного права НТУ «Дніпровська політехніка»
Контакти	моб: 098-825-19-99
E-mail	Kravets.M.O@nmu.one
Профайл	https://publiclawntu.com.ua
Персональна сторінка	GoogleScholar: https://scholar.google.com.ua/citations?user=IShICWgAAAAJ&hl=ru
Консультації	ауд.10/309, 2 години на тиждень (згідно графіку індивідуальних консультацій, що розміщений на інформаційному стенді кафедри)
Місце	Національний технічний університет «Дніпровська політехніка», кафедра публічного права, 49005 м. Дніпро, пр. Дмитра Яворницького, 19; 10 корпус, 3 поверх, ауд. 304
Онлайн-консультації	електронна пошта (щоденно, окрім вихідних і святкових днів) Kravets.M.O@nmu.one

1. Анотація до курсу

Навчальна дисципліна «Конституційне право України та конституційний процес» є фундаментальною юридичною дисципліною, що посідає важливе місце в системі підготовки майбутніх фахівців-юристів. Сучасне конституційне право – це галузь права, яка закріплює основні засади демократії, правовий статус особи та організацію державної влади і місцевого самоврядування. В умовах становлення України як демократичної, правової, соціальної держави вивчення цієї дисципліни має особливе значення та дає студентам широкий діапазон світоглядних уявлень із найбільш важливих політико-правових проблем розвитку нашої держави.

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета дисципліни – вивчення цієї галузі права передбачає процес усвідомлення студентами значення Конституції України як Основного Закону

держави та суспільства, як найвищої політичної та духовної цінності нації. Шляхом детального аналізу питань конституційного права та конституційного процесу повинні бути підвищені не тільки загальноюридичні знання студентів, а й рівень відчуття себе повноцінними членами українського громадянського суспільства.

Завданням вивчення навчальної дисципліни на лекціях і семінарах є: дати змогу здобути, засвоїти та закріпити основоположні знання в такій важливій галузі як Конституційне право та конституційний процес; сприяти опануванню методикою правового аналізу норм Конституційного права України; навчити ефективно застосовувати отримані теоретичні знання в конкретних умовах суспільного життя та практичній діяльності

3. Дисциплінарні результати навчання

Аналізувати і тлумачити норми Основного Закону України
Формулювати і аналізувати основні поняття, категорії, наводити приклади з конституційного законодавства, характеризувати конституційно-правові інститути, давати порівняльний аналіз конституційно-правових інститутів галузі конституційного права України
Надавати порівняльний аналіз конституційно-правових інститутів галузі конституційного права України
Визначати і розрізняти головні, загальні і початкові інститути конституційного права та процесу, конституційні принципи правового статусу людини і громадянина, класифікувати види прав і свобод людини і громадянина

4. Структура курсу

Види та тематика навчальних занять
ЛЕКЦІЇ
Тема 1. КОНСТИТУЦІЙНЕ ПРАВО – ПРОВІДНА ГАЛУЗЬ НАЦІОНАЛЬНОГО ПРАВА УКРАЇНИ
<ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття, предмет і метод конституційного права України. 2. Система галузі конституційного права України. 3. Конституційно-правові відносини. 4. Відповідальність у конституційному праві. 5. Джерела конституційного права України. 6. Конституційне право України як наука і навчальна дисципліна
Тема 2. КОНСТИТУЦІЯ УКРАЇНИ ТА ЇЇ РОЗВИТОК
<ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття, сутність та функції Конституції України. 2. Властивості та структура Конституції України. 3. Види конституцій 4. Конституція та конституціоналізм. 5. Охорона Конституції України.
Тема 3. КОНСТИТУЦІЙНИЙ ЛАД І ЙОГО ЗАКРІПЛЕННЯ В КОНСТИТУЦІЇ УКРАЇНИ

1. Поняття конституційного ладу та його засад.
2. Поняття державного та суспільного ладу України.
3. Форма держави згідно Конституції України.
4. Характеристика України як конституційної держави.
5. Захист конституційного ладу України.

Тема 4. ОСНОВИ ПРАВОВОГО СТАТУСУ ЛЮДИНИ І ГРОМАДЯНИНА. ГРОМАДЯНСТВО УКРАЇНИ. ПРАВОВЕ СТАНОВИЩЕ ІНОЗЕМЦІВ ТА ОСІБ БЕЗ ГРОМАДЯНСТВА. ПРАВОВИЙ СТАТУС БІЖЕНЦІВ

1. Поняття, види, елементи та зміст конституційно-правового статусу людини і громадянина.
2. Правосуб'єктність та принципи конституційно-правового статусу людини і громадянина в Україні.
3. Громадянство як вид правового статусу людини і громадянина в Україні.
4. Правовий статус іноземців, осіб без громадянства, біженців та осіб, які потребують додаткового або тимчасового захисту.

Тема 5. КОНСТИТУЦІЙНІ ПРАВА, СВОБОДИ ТА ОБОВ'ЯЗКИ ЛЮДИНИ І ГРОМАДЯНИНА

1. Поняття, природа та риси конституційних прав, свобод та обов'язків людини і громадянина.
2. Класифікація конституційних прав і свобод людини і громадянина.
3. Конституційні обов'язки людини і громадянина.
4. Конституційні гарантії захисту та практичного здійснення прав і свобод людини і громадянина.

Тема 6. НАРОДНЕ ВОЛЕВИЯВЛЕННЯ

1. Поняття та види виборів в Україні.
2. Виборче право: поняття, види та принципи.
3. Виборчі системи України.
4. Виборчий процес і його стадії.
5. Поняття та види референдумів. Референдумний процес.

Тема 7. КОНСТИТУЦІЙНА СИСТЕМА ОРГАНІВ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ

1. Конституційно-правове регулювання питань організації і діяльності органів державної влади.
2. Державний апарат України. Поняття та ознаки органу державної влади.
3. Конституційна система органів державної влади України.
4. Принципи організації і діяльності державних органів України та їх закріплення Конституції України

Тема 8. КОНСТИТУЦІЙНО-ПРАВОВИЙ СТАТУС ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

1. Поняття Верховної Ради – парламенту України.
2. Склад і структура Верховної Ради України.
3. Функції та повноваження Верховної Ради України.
4. Основні форми роботи Верховної ради України.
5. Конституційно-правовий статус народних депутатів України.

Тема 9. ПРЕЗИДЕНТ УКРАЇНИ

<ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття та особливості інституту президентства як форми глави держави. 2. Порядок проведення виборів Президента України. 3. Повноваження Президента України. 4. Підстави та порядок дострокового припинення повноважень Президента України. 5. Адміністрація Президента України.
<p>Тема 10. КАБІНЕТ МІНІСТРІВ УКРАЇНИ, ІНШІ ОРГАНИ ВИКОНАВЧОЇ ВЛАДИ</p>
<ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття виконавчої влади та їх система. 2. Кабінет Міністрів України – вищий орган в системі органів виконавчої влади України. 3. Центральні органи виконавчої влади. 4. Місцеві органи виконавчої влади.
<p>Тема 11. КОНСТИТУЦІЙНІ ЗАСАДИ СУДОВОЇ ВЛАДИ В УКРАЇНІ. КОНСТИТУЦІЙНИЙ СУД УКРАЇНИ. ПРОКУРАТУРА</p>
<ol style="list-style-type: none"> 1. Судова влада в Україні. Конституційні принципи та засади правосуддя. Система судових органів 2. Конституційний Суд України: склад, порядок формування та повноваження. Акти Конституційного Суду України 3. Суди загальної юрисдикції: система та компетенція. 4. Вища рада юстиції: склад та компетенція. 5. Поняття, система, функції, повноваження та акти органів прокуратури України.
<p>Тема 12. ТЕРИТОРІАЛЬНИЙ УСТРІЙ УКРАЇНИ</p>
<ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття та конституційні засади територіального устрою України. 2. Система адміністративно-територіального устрою України. 3. Автономна Республіка Крим - територіальна автономія у складі України.
<p>Тема 13. КОНСТИТУЦІЙНІ ЗАСАДИ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ</p>
<ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття місцевого самоврядування. 2. Функції та повноваження органів місцевого самоврядування в Україні. 3. Система місцевого самоврядування в Україні. 4. Територіальна, матеріальна і фінансова основа місцевого самоврядування. 5. Гарантії місцевого самоврядування в Україні.
<p style="text-align: center;">СЕМІНАРСЬКІ ЗАНЯТТЯ</p>
Конституційне право – провідна галузь національного права України
Конституція України та її розвиток
Конституційний лад і його закріплення в конституції України
Основи правового статусу людини і громадянина. громадянство України. правове становище іноземців та осіб без громадянства. правовий статус біженців
Конституційні права, свободи та обов'язки людини і громадянина
Народне волевиявлення
Конституційна система органів державної влади
Конституційно-правовий статус верховної ради України
Президент України

Кабінет міністрів України, інші органи виконавчої влади
Конституційні засади судової влади в Україні. Конституційний суд України. Прокуратура
Територіальний устрій України
Конституційні засади місцевого самоврядування

5. Технічне обладнання та/або програмне забезпечення

Спеціально обладнана проектором аудиторія 10/307 або 10/310 для проведення лекційних та семінарських занять.

Для навчання необхідно мати з собою гаджети зі стільниковим інтернетом.

Студент повинен мати активований акаунт університетської пошти (student.i.p@nmu.one) на Office 365.

6. Система оцінювання та вимоги

6.1. Навчальні досягнення здобувачів вищої освіти за результатами вивчення курсу оцінюватимуться за шкалою, що наведена нижче:

Рейтингова шкала	Інституційна шкала
90 – 100	Відмінно
74 – 89	Добре
60 – 73	Задовільно
0 – 59	Незадовільно

6.2. Здобувачі вищої освіти можуть отримати підсумкову оцінку з дисципліни на підставі поточного оцінювання знань за умови, якщо набрана кількість балів з поточного тестування та самостійної роботи складатиме не менше 60 балів.

Засоби діагностики та процедури оцінювання

ПОТОЧНИЙ КОНТРОЛЬ			ПІДСУМКОВИЙ КОНТРОЛЬ	
навчальне заняття	засоби діагностики	процедури	засоби діагностики	процедури
лекції	контрольні завдання за кожною темою	усне опитування, бліц-опитування, тестування	підсумкове тестування	визначення загальної кількості балів за результатами поточних контролів; підсумкове тестування під час екзамену
семінарські	контрольні завдання за кожною темою або індивідуальне завдання	усне опитування, оцінювання презентації виступ-презентація, робота в малих групах, реферат/есе; виконання завдань під час самостійної роботи		

6.3. Поточна успішність складається з оцінки за роботу на семінарських заняттях (оцінюється 13 тем на семінарських заняттях, що максимально може принести здобувачу вищої освіти 5 балів за тему) і оцінки за самостійну роботу. Отримані бали на семінарських заняттях (максимально 65) та бали за самостійну роботу (максимально 35 балів) є підсумковою оцінкою за вивчення

навчальної дисципліни. Максимальна кількість балів з курсу навчальної дисципліни складає 100 балів.

Незалежно від результатів поточного контролю кожен здобувач вищої освіти під час екзамену має право пройти підсумкове тестування.

Підсумкове оцінювання (якщо здобувач вищої освіти набрав менше 60 балів та/або прагне поліпшити оцінку).	Екзамен відбувається у письмовій формі, складається з 20 тестових запитань. Правильна відповідь на запитання тесту оцінюється у 5 балів. Максимальна кількість балів за диференційований залік 100.
---	---

6.4. Оцінювання з курсу навчальної дисципліни «Конституційне право та конституційний процес» здійснюється з урахуванням розподілу отриманих балів за відповідний вид навчальної діяльності студента: поточне тестування за окремими темами; опитування; виконання контрольних завдань; виконання самостійної роботи.

Критерії оцінювання за роботу на *семінарських заняттях*: 13 тем на семінарських заняттях оцінюються максимально у 5 балів за тему кожне, причому:

5 балів – відповідність еталону, наведення прикладів з додаткової літератури, правильна мова викладення матеріалу;

4 бали – відповідність еталону, помилки в граматиці та/або орфографії;

3 бали – зміст відповіді має стосунок до предмету запитання, проте не відповідає еталону, містить суттєві граматичні та орфографічні помилки, які ускладнюють розуміння тексту або викривляють зміст повідомлення;

2-1 бал – наявність текстової відповіді, яка не відповідає еталону, та/або не має стосунку до предмету запитання, містить суттєві граматичні та орфографічні помилки, які ускладнюють розуміння тексту або викривляють зміст повідомлення;

0 балів – відсутність відповіді.

Самостійна робота студента є основним засобом засвоєння навчального матеріалу у вільний від аудиторних занять час. Самостійною роботою студента в рамках вивчення навчальної дисципліни «Конституційне право та конституційний процес» є підготовка індивідуального завдання. *Індивідуальні завдання* студентів можуть полягати у підготовці есе, рефератів, презентацій, в аналіз практичних ситуацій, підготовці реферативних матеріалів із фахових публікацій, проведенні власних досліджень і апробація їх на конференціях, участь в олімпіадах тощо. Індивідуальні завдання сприяють більш поглибленому вивченню студентом теоретичного матеріалу, формуванню вмінь використання знань для вирішення відповідних практичних завдань, підвищення рівня підготовки і розкриття індивідуальних творчих здібностей.

Індивідуальне завдання оцінюється експертно за допомогою критеріїв, що характеризують співвідношення вимог до рівня компетентностей і показників оцінки за рейтинговою шкалою. Зміст критеріїв спирається на компетентнісні характеристики, визначені НРК для бакалаврського рівня вищої освіти.

7. Політика курсу

7.1. Політика щодо академічної доброчесності. Академічна доброчесність студентів є важливою умовою для опанування результатами навчання за дисципліною і отримання задовільної оцінки з поточного та підсумкового контролів. Академічна доброчесність базується на засудженні практик списування (виконання письмових робіт із залученням зовнішніх джерел інформації, крім дозволених для використання), плагіату (відтворення опублікованих текстів інших авторів без зазначення авторства), фабрикації (вигадування даних чи фактів, що використовуються в освітньому процесі).

У разі порушення студентом академічної доброчесності (списування, плагіат, фабрикація), робота оцінюється незадовільно та має бути виконана повторно. При цьому викладач залишає за собою право змінити тему завдання.

7.2. Комунікаційна політика.

Студенти повинні мати активовану університетську пошту.

Обов'язком студента є перевірка один раз на тиждень (щонеділі) поштової скриньки на Office 365.

Протягом тижнів самостійної роботи обов'язком студента є робота з дистанційним курсом «Конституційне право та конституційний процес» (www.do.nmu.org.ua).

Усі письмові запитання до викладача стосовно курсу мають надсилатися на університетську корпоративну електронну пошту.

7.3. Політика щодо перескладання.

Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку. Перескладання відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).

7.4. Відвідування занять.

Для студентів денної форми навчання відвідування занять є обов'язковим. Поважними причинами для неявки на заняття є хвороба, участь в університетських заходах, відрядження, які необхідно підтверджувати документами у разі тривалої (два тижні) відсутності. Про відсутність на занятті та причини відсутності студент має повідомити викладача або особисто, або через старосту. Якщо студент захворів, ми рекомендуємо залишатися вдома і навчатися за допомогою дистанційної платформи. За об'єктивних причин (наприклад, міжнародна мобільність або в період епідемій) навчання може відбуватись дистанційно – в онлайн-формі, за графіком, за погодженням з викладачем.

7.5. Бонуси. Студенти, які регулярно відвідували лекції (мають не більше двох пропусків без поважних причин) та мають написаний конспект лекцій, отримують додатково 5 балів до результатів оцінювання до підсумкової оцінки.

7.6. Участь в анкетуванні. Наприкінці вивчення курсу студентам буде запропоновано анонімно заповнити електронні анкети (Microsoft Forms

Office 365), які буде розіслано на університетські поштові скриньки. Заповнення анкет є важливою складовою вашої навчальної активності, що дозволить оцінити дієвість застосованих методів викладання та врахувати пропозиції стосовно покращення змісту навчальної дисципліни «Конституційне право та конституційний процес».

8. Ресурси і література:

1. Конституція України. Прийнята Верховною Радою України 28 червня 1996 р. із змінами // Відомості Верховної Ради України. — 1996. — № 30. — Ст. 141.
2. Про внесення змін до Конституції України щодо проведення чергових виборів народних депутатів України, Президента України, депутатів Верховної Ради Автономної Республіки Крим, місцевих рад та сільських, селищних, міських голів: Закон України від 1 лютого 2011 року // Відомості Верховної Ради України України. — 2011. - № 10. - Ст.68.
3. Акт проголошення незалежності України: Прийнятий Верховною Радою України 24 серпня 1991 року // ВВР Української РСР. — 1991. - №38. — Ст. 502.
4. Декларація прав національностей України: прийнята Верховною Радою України 1 листопада 1991 року // ВВР Української РСР. - 1991. - №53. — Ст. 799.
5. Декларація про держаний суверенітет України: прийнята Верховною Радою Української РСР 16 липня 1990 року // ВВР Української РСР. — 1990. - №3. — Ст. 429.
6. Загальна декларація прав людини. - К., 1990.
7. Міжнародний пакт про громадянські та політичні права / В кн.: Права людини. Основні міжнародно-правові документи. - К., 1989.
8. Про вибори народних депутатів України: Закон України від 17 листопада 2011 року № 4061-VI // ВВР. - 2012. - № 10-11. - Ст.416.
9. Про вибори Президента України: Закон України від 18 березня 2004 року // Відомості Верховної Ради України. — 2004. — № 20-21. — Ст. 291.
10. Про всеукраїнський референдум: Закон України від 06.11.2012 року // Офіційний вісник України. - 2012. - № 92. - Стор. 7. — Ст. 3729.
11. Про громадянство України: Закон України від 18 січня 2001 р. // Відомості Верховної Ради України. — 2001. — № 13. — Ст. 65.
12. Про державний захист працівників суду і правоохоронних органів: Закон України від 23 грудня 1993 р. // ВВР. — 1994. - №11. - Ст.50; Голос України. — 2001. - №116. — 5 липня.
13. Про органи самоорганізації населення: Закон України від 1 серпня 2001 року // Урядовий кур'єр. — 2001. - №196. — 15 серпня.
14. Про прокуратуру: Закон України від 5 листопада 1991 р. // Відомості Верховної Ради України. — 1991. — № 53. — Ст. 793 (з змінами на 20. 01. 2005).

15. Конституційне право України: Підручник для студентів вищих навчальних закладів / За ред. академіка АПрН України, доктора юридичних наук, професора Ю.М. Тодики, доктора юридичних і політичних наук, професора В.С. Журавського. – К.: Видавничій Дім „Ін Юре”, 2002. - 544 с.
16. Погорілко В.Ф., Федоренко В.Л. Конституційне право України. Академічний курс: Підруч.: У 2т. – Т.1 /За ред. В.Ф. Погорілка.-К.: ТОВ «Видавництво «Юридична думка», 2006.-544с.
17. Погорілко В.Ф., Федоренко В.Л. Конституційне право України: Підручник /За заг. Ред. В.Ф. Погорілка.- К.: Наукова думка; Прецедент, 2006.-344с.
18. Кравченко В.В. Конституційне право України. Навчальний посібник.-К.: Атіка, 2002.-479 с.
19. Фрицький О.Ф. Конституційне право України: Підручник.-К.: Юрінком Інтер, 2002.-536 с.
20. Фрицький О.Ф. Муніципальне право України: Підручник для юридичних вищих учбових закладів. – К.: Юрінком Інтер, 2004.
21. Конституційне право України : підручник. / В. І. Чушенко, І. Я. Заяць; за заг. ред. В. І. Чушенка; М-во освіти і науки України, Львів. нац. ун-т ім. І. Франка. — Вид. 2-е, допов. і переробл. — К.: Ін Юре, 2009. — 547 с.
22. Конституційне право України: Підручник / За заг. ред. В.Л. Федоренка. – 4-е вид., перероб. і доопр.; передмова проф. В.М. Шаповала. – К.: 2012. – 727 с.